

Fjodor M. Dostojevský:

Židé na Rusi

Vysvětlivky

Deníku - Autor, vydával několik let své zápisky a poznámky ve formě brožur, které nazýval: Z Deníku spisovatele.

Věstník Evropy - Jedná se o časopis, který vycházel na území celé Evropy a přinášel zajímavosti z celého světa.

Bruno - Giordano Bruno, italský matematik a fyzik, který jako první dokázal, že Země není placatá ale má tvar rotačního romboloidického elipsoidu. Za tyto své názory byl upálen.

status in statu - Doslovně přeloženo: Stát ve státě. Židé vždy, ať žijí kdekoli, tvoří svou vlastní komunitu, nikdy se nepodřídí zákonům státu, v němž zrovna parazitují, ale vždy se podřizují centrálnímu zákonu talmudistickému. Anebo jste snad někdy slyšeli pojem židovský Čech či židovský Němec? Ne, vždy jen český žid či německý žid, a to je ten stát ve státě.

Obsah

Obsah.....	3
Fjodor Michajlovič Dostojevský – život a dílo	4
I. "Židovská otázka"	6
II. Pro a proti.....	9
III. Status in statu. Čtyři tisíciletí bytí	12
IV. Necht' však žije bratrství.....	16
Vysvětlivky	18

Fjodor Michajlovič Dostojevský – život a dílo

Jeden z největších a nejvýznamnějších ruských spisovatelů. Psal formou kritického realismu a velmi hluboce zapůsobil na celou světovou literaturu. S nevšedním zájmem byla jeho díla přijímána u nás.

F.M.Dostojevský se narodil v roce 1821 v šlechtické rodině. Již od mala měl zájem o literaturu, velmi rád četl. Četbou si utvořil svůj vlastní světový názor, který nezkalilo vězení ani vyhnanství. Začal psát ve svých 19-ti letech a námětem jeho děl byl především život chudých i bohatých vrstev ve velkých městech, hlavně v Petrohradu. Není se proto čemu divit, že začal psát o židu.

Jeho tvůrčí literární činnost však byla přerušena v roce 1849. Pro účast v pokrokovém hnutí petraševců byl odsouzen k smrti a teprve na popravišti omilostněn. Tato drtivá zkušenost z mládí ho ovlivnila na celý život.

První Dostojevského tištěnou prací byl překlad Balzacovy Evženie Grandetové, první původní román v dopisech, příznačně nazvaný Chudí lidé (1846), těžící z tíživé atmosféry petrohradské periferie. Potom, až do roku 1849, vydal Dostojevský několik drobnějších próz, dále pak však nastává desetiletá přestávka, způsobená kázníci a sibiřským vyhnanstvím. Teprve koncem padesátých let vychází několik jeho nových prací a v roce 1860 začal Dostojevský časopisecky otiskovat pozoruhodnou kroniku života v káznici — Zápisky z mrtvého domu.

Život v káznici Dostojevského hluboce ovlivnil a vše, co po dalších dvacet let až do své smrti píše, je v souvislosti s těmito zkušenostmi. Častý je sociální zájem, vztahující se k životu nejubožejších trpících lidí z velkoměstského předměstí. Dostojevský bojovně a útočně hlásá filozofii pokory jako nejvlastnější smysl života. Ostře polemicky vystupuje proti revolučnímu hnutí, které později přešlo k marxismu-leninismu, a dotýká se přitom nejširších otázek společenských a filozofických. V románu Zločin a trest (1866) uvažuje o tom, zda má člověk právo, ať z již jakéhokoliv důvodu, zabít jiného člověka, a dochází k negativnímu závěru. Román Běsi (1871 — 1872) je přímou polemikou s revoluční praxí podzemních revolucionářských skupin a vychází ze skutečných faktů soudního procesu. Polemikou s Tolstým a jeho pojetím šlechtických rodin je román Výrostek. Posledním Dostojevského dílem je nedopsaný román Bratři Karamazovi (1879 — 1880). Děj se v něm rozvíjí kolem kriminální historie otcovraždy a hledání viníka mezi třemi syny zavražděného. Příznačná pro Dostojevského je tu vnitřní rozpornost lidských postav, možnost převrácení významů, které mohou měnit svou hodnotu. Dostojevský tu odhaluje vnitřní motivy jednání lidí, nachází skrytý mechanismus jejich vztahů, i když jeho postavy o něm samy nevědí a nerozumějí mu.

Dostojevský umírá roku 1881. Zanechává za sebou dílo, které mocně zapůsobil na všechny evropské literatury, a které proniklo i k nám. Zprvu však nebylo úplně chápáno, hlavní práce vycházely dokonce ve zkrácené podobě. Teprve později, od devadesátých let devatenáctého století, se stávají překlady jeho velkých románových děl součástí našeho kulturního života a už jimi zůstaly až dodnes.

vrstvě ruského lidu ozvaly se už nejednou hlasy pro židy. Nu a židé: brali nebo berou v úvahu, když si stěžují a obviňují Rusy, kolik je staletí útisku a pronásledování, která vytrpěl sám ruský lid? Cožpak je možno tvrdit, že ruský lid vytrpěl méně bíd a zel "ve své historii", než židé kdekoli? Cožpak je možno tvrdit, že se žid velmi často nespojoval s jeho pronásledovateli, neodkupoval od nich ruského lidu a sám se měnil v jeho pronásledovatele? Vždyť to všechno bylo, existovalo, vždyť to je historie, historický fakt, ale nikde jsem neslyšeli, že by se židovský lid z toho kál, ale přec jen obviňuje ruský lid za to, že jej málo miloval.

Ale "staň se, staň!" Staniž se úplně sjednocení plemen a žádný rozdíl v právech! A proto já především prosím své oponenty a korespondenty — židy, aby byli naopak k nám Rusům shovívavější a spravedlivější. Jestliže jejich nadutost, jestliže stálý "smutný odpor" židů k ruskému plemeni je jen předsudek, "historický nárůstek", a neskrývá se v nějakých hlubších tajemstvích jeho zákona a řádu — nechť rozptýlí se to všechno co nejrychleji a nechť se sejdeme v jednom duchu, v úplném bratrství k vzájemné pomoci a k velikému dílu sloužení zemi naší, státu a vlasti naší! Nechť se zmírní vzájemná obvinění obou, která zabraňují jasnému chápání věcí.

A za ruský lid možno ručit: ó, ten přijme židy do nejuplněnějšího bratrství se sebou, přes různost víry a naprostou vážnost k historickému faktu této různosti, ale k bratrství, k úplnému bratrství je přec jen třeba bratrství z obou stran. Nechť mu žid ukáže sám alespoň trochu bratrského citu, aby jej povzbudil. Víím, že v židovském lidu je možno i teď oddělit několik osob, hledajících a toužících po odstranění nepochopení, přitom lidí, chovajících lásku k člověku, a nebudu to já, kdo by o tom mlčel, skrýváje pravdu. A právě proto, aby tito prospěšní lidé, chápající lásku k člověku, se nermoutili a neklesali na duchu a abych poněkud oslabil jejich předsudky a tím jim ulehčil začátek věci, přál bych si úplného rozšíření práv židovského plemene, podle možnosti alespoň, právě pokud sám židovský lid dokáže schopnost přijmout a užít práv těch bez újmy původnímu obyvatelstvu. Dokonce by bylo možno ustoupit předem, učinit z ruské strany ještě více kroků vpřed ... Otázka je jen v tom: kolik se podaří vykonat těmto novým, dobrým lidem židovským, a nakolik jsou oni sami schopni nové a překrásné věci skutečného bratrského sjednocení s lidmi, cizími jim vírou i krví?

IV. Necht' však žije bratrství.

Ale co to říkám a nač? Cožpak jsem nepřítel židů? Cožpak je pravda, jak mi píše jedna, bez veškeré pochyby pro mne (což je vidět z jejího dopisu i z upřímných, horoucích citů tohoto dopisu), šlechtná a vzdělaná židovská dívka — cožpak jsem i já, podle jejích slov, nepřítel tohoto "nešťastného" plemene, na které "při každé vhodné příležitosti (prý) tak krutě útočím". "Vaše pohrdání k židovskému plemeni, které 'nemyslí na nic, než na sebe' atd. atd., atd. je zřejmé". — Ne, proti této zjevnosti, se postavím a popírám i sám fakt. Naopak, já právě říkám a píši, že "všechno, čeho vyžaduje humánnost a spravedlnost, všechno, čeho vyžaduje lidskost a křesťanský zákon — všechno to musí být uděláno pro židy". Napsal jsem ta slova výše, ale teď ještě k nim dodávám, že přes všechny úvahy, které jsem už předložil, jsem přec definitivně pro naprosté rozšíření práv židů ve formálním zákonodárství, a je-li to jen možné, i pro úplnou rovnost práv s domácím obyvatelstvem. (Ačkoli snad v mnoha případech mají už i teď více práv, nebo lépe řečeno, možnosti jich užívat, než samo původní obyvatelstvo.) Ovšem přichází mi tu na mysl kupříkladu taková fantazie: "Nu, co bude, rozvíklá-li se nějak a z něčeho i naše selská omladina, chránící našeho chudého domácího sedláka od tolika zel — nu, co bude, jestliže se k tomuto osvobozenému sedláku, tak nezkušenému, který se tak nedokáže vyvarovat svodu, a kterého právě pečovala dosud omladina — přihrne celou svou obcí žid, — ano, co bude: tu hned bude jeho konec: všechn jeho majetek, všechna jeho síla přejde hned zítra do moci žida a nastoupí taková doba, se kterou by se nemohla srovnat ani doba nevolnictví, ba ani tatarské panství."

Ale přes všechny "fantazie" a přes všechno, co jsem napsal výše, jsem přece pro úplné a definitivní vyrovnání práv — protože je to Kristův zákon, protože je to křesťanská zásada. Je-li tomu však tak, proč jsem tedy napsal toliko stránek, a co jsem chtěl vyjádřit, jestliže si sám tak hodně odporuji? Ale to je právě to, že si neodporuji, a že z ruské, z domácí strany není a nevidím překážek v rozšíření židovských práv, ale tvrdím zato, že překážek těch — je na straně židů mnohem více, než na straně Rusů, a že nepozoruje-li se dosud toho, čeho by si bylo přát z celého srdce, je tím ruský člověk vinen nepoměrně méně, než sám žid. Podobně jako jsem vylíčil žida — prostého člověka, který se nechtěl stýkat a jíst s Rusy, a ti se nejen na něho nehněvali, nýbrž naopak rázem jej pochopili a omluvili, říká: "to dělá proto, že má takovou víru", — podobně jako u toho prostého žida vidíme i u inteligentního žida tentýž nesmírný a velkopanský předsudek vůči Rusovi. Ó, oni volají, že milují ruský lid; jeden mi dokonce psal, že lituje právě toho, že ruský lid nemá náboženství a nerozumí svému křesťanství. To je už příliš silně řečeno na žida a tu hned jen vzniká otázka: rozumí něčemu z křesťanství sám tento vysoce vzdělaný žid? Ale domýšlivost a nadutost, ta je jednou z vlastností židovského charakteru, pro nás, Rusy, velmi těžkou. Kdo z nás, Rus či žid, je méně schopen vzájemného pochopení? Přísahám, ospravedlňuji spíše Rusa: Rus alespoň nemá (určitě ne!) náboženské nenávisti vůči židu. A kde, u koho je víc ostatních předsudků? Tuhle židé křičí, že byli tolik století utlačováni a pronásledováni, že jsou pronásledováni a utlačováni i nyní, a že alespoň to musí nyní vzít Rus v úvahu při posuzování židovského charakteru. Dobrá, bereme to v úvahu a můžeme to dokázat: v inteligentní

Přinášíme vám již druhou publikaci z vydavatelství RSK. Doufáme, že se vám bude líbit tak jako první. Své názory, připomínky a komentáře, jakožto i nápady na další publikace nám můžete zasílat na náš mail, nebo posílat přes členy strany. Bez vaší podpory bychom asi těžko něco vydali.

Dr. Innocent

Dr.Goebbels press©2002

I. "Židovská otázka"

Ó, nemyslete si, že se skutečně chystám postavit "židovskou otázku". Napsal jsem toto záhlaví jen žertem. Postavit otázku takové velikosti, jako je postavení žida v Rusku a postavení Ruska, které má mezi svými syny tři milióny židů — nejsem s to. Otázka tato není v mých rozměrech. Ale určitý svůj úsudek mohu přece jen mít a tu se ukazuje, že někteří z židů začali se zajímat o můj úsudek. Od jisté doby začal jsem dostávat od nich dopisy a vytýkají mi vážně a s trpkostí, že je napadám, "že nenávidím žida", nenávidím nikoli pro jeho nectnosti, "nikoli jako vykořisťovatele", nýbrž právě jako plémě, to jest nějak tak jako: "Jidáš prodal Krista". Píší to "vzdělaní" židé, to jest tací, jací jakoby se vždy snažili dát vám znát, že při svém vzdělání už dávno nesdílejí "předsudky" svého národa, nevykonávají svých náboženských obřadů, jako ostatní drobní židé, pokládají to pod svou osvícenost, ba i v Boha, říkají, nevěříme. Podotknu v uvozovkách a mimochodem, že všem těmto pánům ze "vznešených židů", kteří tak stojí o svůj národ, je až příliš hříšné zapomínat na svého čtyřtisíciletého Jehovu a odpadávat od něho. A to není ani zdaleka hříšné jen pro pouhý cit národní, nýbrž i z jiných příčin velmi vysokého rozměru. A je to podivná věc: žid bez Boha je jaksi nemyslitelný: žida bez Boha si ani nejde představit. Ale téma to je obšírné a my je zatím ponecháme stranou. Nejvíc mne překvapuje to: jak se to stalo a odkud jsem se dostal mezi nenávistníky žida jako lidu, jako národa? Odsuzovat žida jako vykořisťovatele a pro některé nectnosti, dovoluji mi zčásti tíž pánové — ale jen slovy: ve skutečnosti je těžko najít něco podrážděnějšího, nepřátelštějšího a nedůtklivějšího, než je vzdělaný žid a něco, co by se více uráželo jako žid. Ale přec: kdy a čím jsem projevil nenávist k židovi jako národu? Ježto v mém srdci nenávisti té nikdy nebylo a ti ze židů, kteří se se mnou znají a byli se mnou ve styku to vědí, tu od samého počátku a před každým slovem snímám toto obvinění ze sebe proto, abych se později o tom nezmiňoval zvlášť. Neobviňuji mne snad proto z "nenávisti", že někdy nazývám "Hebreje" "židem"? Ale předně nemyslil jsem si, že by to bylo tak urážlivé, a za druhé, slovo "žid" uváděl jsem, pokud se pamatuji, jen pro označení určité ideje: "žid, židovština, židovské království" apod. Zde se naznačoval jistý pojem, směr, charakteristika století. O této ideji může být sporu, je možné s ní nesouhlasit, ne však urážet se pro slovo. Odcituji jedno místo z dopisu jednoho velmi vzdělaného žida, který mi napsal dlouhý a v mnoha směrech krásný dopis, který mne velmi zaujal. Je to jedno z nejcharakterističtějších obvinění mne z nenávisti k židu jako k národu. Samo sebou se rozumí, že jméno tohoto žida, který mi napsal tento dopis, zůstane nejpřísněji anonymní.

"...míním však dotknout se jednoho předmětu, který si naprosto ničím nemohu vysvětlit. Je to vaše nenávist k 'židu', která se projevuje téměř v každém čísle vašeho Deníku."

"Chtěl bych vědět, proč se stavíte proti židu a ne proti vykořisťovateli vůbec; nemohu právě tak jako vy snést předsudků svého národa, — trpěl jsem jimi nemálo — ale nikdy nebudu souhlasit, že v krvi tohoto národa žije nesvědomitě vykořisťování."

Zajisté nikoli nadarmo vládnu tam všude židé na burzách, nikoli nadarmo hýbají kapitálem, nikoli nadarmo jsou vládci úvěru a nikoli nadarmo, opakují to, jsou i vládci celé mezinárodní politiky a co bude dále, vědí sami židé: blíží se jejich království, úplně jejich království! Nastává úplně vítězství, před kterým zanikají city lásky k člověku, touha po pravdě, city křesťanské, národní, ba i národní hrdosti evropských národů. Nastává naopak materialismus, slepá masožravá touha po osobním materiálním zabezpečení, touha po osobním nashromáždění peněz všemi prostředky — to je všechno, co se uznává za nejvyšší cíl, za rozumné, za svobodu místo křesťanské ideje spásy jen prostřednictvím nejužšího mravního a bratrského sjednocení lidí. Zasmějí se a řeknou, že to tam vůbec nepochází od židů. Ovšem, ne pouze od židů, jestliže však židé definitivně zvítězili a vzkvetli v Evropě právě tehdy, kdy tam zvítězily tyto nové prvky dokonce tak, že byly povzneseny na mravní zásadu, tu nelze z toho nevyvodit, že i židé užili zde svého vlivu. Naši oponenti ukazují, že židé naopak jsou chudí a v Rusku zvlášť, že jen nejhořejší skupina židů je bohatá, bankéři a burzovní králové, ale z ostatních židů téměř devět desetin jsou doslova žebráci, honící se za kouskem chleba, nabízející makléřství, hledající, kde by utrhli kopečku na chléb. Ano to je, zdá se, pravda, ale co to znamená? Neznamená to právě, že v samé práci židů (to jest alespoň ohromné jejich většiny), v samotném jejich vykořisťování spočívá něco nesprávného, nenormálního, něco nepřirozeného, nesoucího samo v sobě svůj trest? Žid nabízí prostřednictvím obchodu cizí práci. Kapitál je nashromážděná práce; žid obchoduje rád s cizí prací! Ale to zatím ničeho nemění: zato vrchní skupina židů vládne nad lidstvem stále silněji a pevněji a snaží se dát světu svou tvář a svou podobu. Židé všichni křičí, že jsou mezi nimi i dobří lidé. Ó, Bože! Cožpak o to jde? A vůbec my teď nemluvíme o dobrých nebo špatných lidech. A cožpak mezi těmi nejsou také dobří lidé? Cožpak nebožtík pařížský James Rothschild by špatný člověk? Mluvíme o celku a o jeho idejích, mluvíme o židovství a o idejích židovské, která zachvátila celý svět místo "nezdařilého" křesťanství ...

jej povolává, sám se mu odevzdává. Podívejte se naopak v Evropě: tam jsou národy silné a samostatné duchem, se silným národním rozvojem, s dávným zvykem pracovat a uměti pracovat a tam se nebojí pracovat a tam se nebojí dát všechna práva židu! Slyší se ve Francii něco o škodlivosti statu in statu tamních židů?"

Úvaha ta je zřejmě silná, nicméně však především se tu naskytá jedna poznámka v uvozovkách, a to: židovstvu je zajisté právě tam dobře, kde je lid ještě nevědomý nebo nesvobodný nebo málo hospodářsky vyvinutý — tu je mu zajisté znamenitě! A místo toho, aby tu naopak svým vlivem pozvedl tuto úroveň vzdělanosti, zesílil znalosti, zrodil hospodářskou schopnost v domácím obyvatelstvu, žid, kde se jen usadil, tam ještě hůř понížil a rozvrátil lid, tam ještě více zaniklo lidství, ještě více padala úroveň vzdělanosti, ještě odporněji se rozšiřovala nekonečná nelidská chudoba a s ní zoufalství. Zeptejte se na našich okrajích původního obyvatelstva, co vede žida, a co jej vedlo po tolik staletí? Dostanete jednohlasnou odpověď: nemilosrdnost; "vedla jej tolik století pouhá nemilosrdnost k nám a pouhá dychtivost napít se našeho potu a krve". A skutečně, celá působnost židů v těchto našich okrajích spočívala jen v tom, že stavěli domácí obyvatelstvo v pokud možno neuniknutelnou závislost na sobě, využívajíce místních zákonů. Ó, zde našli vždy možnost využít práv a zákonů. Vždycky uměli navázat přátelství s těmi, na kterých závisel lid, a alespoň zde by neměli reptat proti malým svým právům vůči původnímu obyvatelstvu. Dostávali jich u nás dost, těch práv, nad původním obyvatelstvem. Co se stávalo po desetiletí a staletí s ruským lidem tam, kde se usídlili židé — o tom svědčí historie našich ruských okrajů. A co je? Ukažte nějaké jiné lidské plémě z ruských obyvatelů cizího původu, které by se svým úžasným vlivem mohlo srovnávat v tomto smyslu se židem? Nenajdete takového; v tomto smyslu žid zachovává celou svou originálnost před druhými obyvateli cizího původu a příčinou toho ovšem je tento status in statu, jehož duch dýše právě onou nemilosrdností ke všemu, co není žid, k té neúctě ke každému národu i plemeni i ke každé lidské bytosti, která není židem. A jaké je v tomto ospravedlnění, že na západě Evropy nedaly se národy zdolat, a že zajisté ruský lid je sám vinen? Protože ruský lid na okrajích Ruska se ukázal slabším než evropský (a jedině v důsledku krutých staletých svých politických poměrů), jen proto se má definitivně rozdrtit vykořisťováním a nemá se mu pomoci?

Jestliže se i ukazuje na Evropu, například na Francii, pak sotva i tam byl tak neškodný status in statu. Křesťanství a jeho idea upadly a upadají tam ovšem nikoli vinou žida, ale vinou vlastní, přesto však nelze ani v Evropě neukázat na silný triumf židovstva, které nahradilo mnohé dřívější ideje svými. Ó, ovšem, člověk vždy a v každé době zbožňoval materialismus a byl nakloněn spatřovat a chápat svobodu jen v zabezpečování sebe, ze všech sil nashromážděnými a všemi prostředky nashromážděnými, penězi. Avšak nikdy se ty snahy nepovznášely otevřeně a poučně na nejvyšší princip, jako v našem devatenáctém století: "každý za sebe a jen za sebe a každé obcování mezi lidmi jedině pro sebe" — to je mravní princip většiny nynějších lidí, a dokonce ani špatných lidí, nýbrž naopak bratrství a vykořisťování chudého bohatým — ó, ovšem, to vše bylo i dříve, ale — ale nikdy se to nepovznášelo na stupeň nejvyšší pravdy a nauky, nýbrž bylo odsuzováno křesťanstvím, nyní pak naopak se povznáší na ctnost.

"Cožpak vy se nemůžete povznést k základnímu zákonu sociálního života, že všichni občané jednoho státu, nesou-li jen na sobě povinnosti, nezbytné pro existenci státu, musí požívat všech práv a výhod jeho existence a že pro odpadlíky od zákona, pro škodlivé členy společnosti musí existovat jedna a táž míra trestu, společná pro všechny? ...

Pročpak všichni Hebrejové musí být omezeni v právech a proč musí pro ně existovat speciální trestní zákony? Oč je vykořisťování ze strany cizozemců (židé jsou přec také ruští poddaní), Němců, Angličanů, Řeků, kterých je v Rusku taková spousta, lepší než vykořisťování židovské? Oč je ruský pravoslavný lichvář, příživník, kořalečník, kterých se tak mnoho rozplodilo po celém Rusku, lepší než stejný ze židů, kteří přec jen působí v omezeném kruhu? Čím je onen lepší než tento? ..."

(Zde vážený korespondent srovnává několik známých ruských lichvářů s židovskými v tom smyslu, že ruští nezůstanou pozadu. Avšak co to dokazuje? Vždyť se našimi lichváři nevychloubáme, nestavíme jich jako příklad pro napodobení a naopak v nejvyšší míře souhlasíme, že i ti druzí jsou špatní.)

"Takových otázek mohl bych vám položit tisíce."

"Přitom, mluvíte-li o 'židu', zahrnujete do tohoto pojmu celou strašně žebráckou masu tří miliónového hebrejského obyvatelstva v Rusku, ze kterého alespoň 2.900.000 vedou zoufalý boj za ubohou existenci mravně čistěji nejen než druhé národy, ale i než vámi zbožňovaný ruský lid. Do tohoto názvu zahrnujete i tu úctyhodnou číslu Hebrejů, kteří nabyli nejvyššího vzdělání a vynikají ve všech oborech státního života; vezměte třeba..."

(Zde je zase několik jmen, které kromě Goldsteinova nepokládám za oprávněna otisknout, protože některým z nich snad bude nepříjemné si přečíst, že pocházejí z hebrejského rodu.)

"Goldsteina a ty, kteří pracují ve prospěch lidstva. Vaše nenávisť k 'židu' prostírá se i na Israeliho...který asi sám neví, že jeho předkové byli kdysi španělskými Hebreji a který ovšem zajisté neřídí anglickou konzervativní politiku z hlediska 'žida' (?)."

"Ne, bohužel neznáte ani hebrejského lidu, ani jeho života, ani jeho ducha, ani posleze jeho čtyřtisícileté historie. Bohužel, protože jste člověk v každém případě upřímný, absolutně poctivý, ale způsobujete nevědomky újmu ohromné mase žebráckého lidu — avšak silní 'židé', přijímající silné tohoto světa ve svých salonech, nebojí se ovšem ani tisku, ani bezmocného hněvu vykořisťovaných. Ale dosti o tomto předmětu! Sotva vás přesvědčím o svém názoru — mne však bylo by krajně žádoucí, aby jste přesvědčil mne."

Zde je ten úryvek. Než odpovím něco (neboť nechci nésti na sobě tak těžkého obvinění) — obrátím pozornost na zuřivost útoku a na stupeň urážlivosti. Neměl jsem rozhodně za celý rok vydávání Deníku článku takového rozměru proti "židu", který by mohl vzbudit tak silný útok. Předně není možno si nevšimnout, že vážený korespondent, dotknuv se v těchto svých nemnoha rádcích i ruského lidu, nesnesl a nevydržel a zachoval se k chudému ruskému lidu poněkud až příliš z vysoka. V Rusku, pravda, nezůstalo jediného nepoplivaného místa od samých Rusů a Hebreji to lze tím spíše "prominout". Ale v každém případě jeho

rozhořčenost svědčí jasně o tom, jak se sami Hebreji dívají na Rusy. Psal to skutečně člověk vzdělaný a nadaný (jenže nemyslím, že by byl bez předsudků); co potom čekat od nevzdělaného Hebreje, kterých je tak mnoho, jaké city k Rusku? Neříkám toho jako obvinění; všechno to je přirozené! Chci jen ukázat, že v motivech našeho rozkolu s Hebreji není vinen snad jen sám ruský lid a že se nahromadily tyto motivy, ovšem z obou stran, a nad to se neví, na které straně ve větší míře. Zmíniv se o tom, vyslovím několik slov na své ospravedlnění, a vůbec o tom, jak se dívám na tuto věc. Ačkoli, opakuji, otázka tato je nad mé síly, něco přec jen mohu vyjádřit.

ani poloviny čtyřiceti staletí a ztrácely politickou sílu a rasovou tvárnost. Zde není pouhé sebezachování hlavní příčinou, nýbrž nějaká idea, hýbající a strhující, něco takového hlubokého a světového, o čem snad ani lidstvo není s to pronést poslední slovo, jak jsem řekl výše. Že je zde převážně hlavně náboženský charakter — to je už naprosto nepochybné. Že vlastní prozíravost, pod jménem dřívějšího, prvotního Jehovy, s vlastním ideálem a vlastním zaslíbením vede dále svůj lid k cíli pevnému — to je zcela zřejmo. A nelze si ani představit, opakuji, žida bez Boha, nejen to, nevěřím ani ve vzdělané židy — ateisty: všichni jsou téže podstaty a Bůh ví, co ještě čeká svět od vzdělaných židů! Už ve svém dětství četl jsem a slyšel jsem o židech legendu, že i teď neochvějně očekávají Mesiáše, všichni, jak ten nejnížší žid, tak i ten nejvyšší a nejučenější z nich, filozof a kabalista — rabín, že všichni věří, že Mesiáš shromáždí je zase v Jeruzalémě a položí všechny národy mečem svým k jejich nohám; že proto židé, alespoň v ohromné své většině, dávají přednost jen jednomu povolání — obchodu se zlatem a nejvýše jeho zpracování, a to všichni prý proto, aby neměli nové vlasti, až se zjeví Mesiáš, aby nebyli připoutáni k zemi cizinců, kdyby jí vládli, a měli s sebou všechno jen ve zlatě a drahocennostech, aby je pohodlněji odnesli až

Denice svit zahoří, zaplaje:
cimbál i tympán i šalmaje,
i stříbro i statek i svatyně,
přenesem v starý dům v Palestině.

Všechno to, opakuji, slyšel jsem jako legendu, ale věřím, že podstata věci určitě existuje, zvláště v celé mase židů v podobě instinktivně nezadržitelného pudu židů. Aby se však zachovala taková podstata věci, k tomu je už ovšem nezbytné, aby se zachovával ten nejpřísnější status in statu. Ten se také zachovává. Zajisté nikoli pouhé pronásledování bylo a jest mu příčinou, nýbrž jiná idea ...

Neexistuje-li opravdu takový zvláštní vnitřní přísný řád u židů, spojující je v něco silného a zvláštního, pak přec jen je ještě téměř možno zamyslet se nad otázkou naprostého vyrovnání jejich práv ve všem s právy domácího obyvatelstva. Všechno ovšem, čeho vyžaduje lidskost i křesťanský zákon — všechno to musí být uděláno pro židy. Jestliže však oni v plné zbroji svého řádu a své zvláštnosti, svého rasového i náboženského separatismu, v plné zbroji svých pravidel a zásad, naprosto opačný té ideji, podle které, alespoň až dosud, se rozvíjel celý evropský svět, požadují naprosté vyrovnání nejmožnějších práv s původním obyvatelstvem — nedostanou už potom něco víc, něco nadbytečného, něco vrchnostního i proti tomu nejpůvodnějšímu obyvatelstvu? Tu se ovšem ukáže na jiné obyvatele cizího původu, "že ti jsou vyrovnáni nebo téměř vyrovnáni v právech, ale židé mají méně práv než všichni obyvatelé cizího původu, a to všechno proto, že se nás, židů, bojí, že prý jsme škodlivější než všichni obyvatelé cizího původu. A čím je ve skutečnosti škodlivý žid? I když jsou v židovském lidu špatné vlastnosti, pak jedině proto, že sám ruský lid jim napomáhá, ze své vlastní ruské nevědomosti, ze své nevzdělanosti, ze své neschopnosti k samostatnosti, z malého svého hospodářského rozvoje. Ruský lid sám požaduje prostředníka, vůdce, hospodářského opatrovníka, kreditora, sám

III. Status in statu. Čtyři tisíciletí bytí.

Nenávist, a k tomu z předsudků, — z toho tedy obviňují židé původní obyvatelstvo. Když však už řeč zašla na předsudky, co myslíte: chová žid méně předsudků k Rusovi, než Rus k židovi? Nechová jich víc? Právě jsem vám podával příklady toho, jak se chová ruský prostý lid k židu; avšak já mám teď před očima dopisy židů, a to ne z prostého lidu, nýbrž vzdělaných židů, — a kolik nenávisti je v těchto dopisech k "původnímu obyvatelstvu!" A hlavně — píší a sami toho nepozorují.

Víte, aby existoval čtyřicet století na zemi, tj. téměř po celou historickou periodu lidstva, a nad to v tak těsné a nezlomné jednotě; aby ztratil tolikrát své teritorium, svou politickou nezávislost, zákony, ba i téměř víru, — ztrácel ji, a pokaždé se opět spojoval, opět se obrozoval v dřívější ideji, zase si vytvářel zákony, i téměř víru, — ne, takový živý národ, takový neobyčejně silný a energický národ, takový na světě bezpříkladný národ nemohl existovat bez statu in statu, který zachovával vždycky a všude v dobách svého nejstrašnějšího, tisíciletého rozptýlení a pronásledování. Mluvě o statu in statu nechci vůbec vznésti nějaké obvinění. V čem však spočívá tento status in statu, v čem je jeho věčně nezměnná idea a v čem je podstata této ideje?

Vykládat, to by bylo dlouhé, a také nemožné v kratičkém článku, a také nemožné i z té příčiny, že přes uplynulých čtyřicet století nenastaly ještě všechny doby a lhůty a definitivní slovo lidstva o tomto velikém plemeni je ještě před námi. Nevnikajíce však do podstaty a hloubky předmětu, můžeme znázornit alespoň některé příznaky tohoto statu in statu, alespoň vnější. Příznaky ty jsou odcizenost a odpudivost na stupni náboženského dogmatu, nesmíšenost, víra, že existuje na světě jen jedna národní individualita — žid sám, a druhé, ačkoli jsou, jsou mu lhostejné a musí si o nich myslit, jako by vůbec neexistovaly. "Vyjdí z národů a sestav své individuum a věz, že od té doby jsi jediný u Boha, ostatní vyhled' nebo je obrať v otroky nebo vykořisťuj. Věř ve vítězství nad celým světem, věř, že se všichni tobě pokoří. Přísně se štiť všech a s nikým ve svém životě se nespolečuj. I dokonce až budeš zbaven země své, politické osobnosti své, dokonce až budeš rozptýlen po tváři celé země, mezi všemi národy — to je jedno — věř všemu tomu, co je ti slíbeno, věř tomu, že všechno se splní a zatím žij, štiť se, sjednocuj se a vykořisťuj a — čekej, čekej ..." To je podstata ideje tohoto statu in statu napsaná v Talmudu, a pak jsou ovšem ještě vnitřní, snad i tajemné zákony, chránící tuto ideu.

Vy říkáte, vážení vzdělaní židé a oponenti, že všechno to je hloupost, a že "je-li status in statu (to jest byl a teď zůstaly nejslabší stopy), pak jedině pronásledování k němu přivedlo, pronásledování jej zrodilo, náboženské, od středověku i dříve, a tento status in statu objevil se jedině z citu sebezachování. Jestli pak i trvá, zvláště v Rusku, pak je to proto, že žid ještě nemá rovnosti v právech s 'původním obyvatelstvem'". Avšak hle, co se mi zdá: i kdyby měl rovnost v právech, za nic na světě by se nezřekl svého statu in statu. Nejen to: připisovat status in statu jedině pronásledování a citu sebezáchovy nestačí. A nestačilo by ani houževnatosti v sebezachování na čtyřicet století, omrzelo by i zachovávat se po takovou dobu. Ani nejsilnější civilizace na světě nedosahovaly

II. Pro a proti

Dejme tomu, že je velmi nesnadné poznat čtyřtisíciletou historii takového národa jako jsou židé; ale na první pohled vím už jedno, že jistě není na celém světě druhého národa, který by si tolik stěžoval na svůj osud, v každé chvíli, při každém kroku a každým svým slovem, na své ponížení, na své utrpení, na své mučednictví. Považme si, nejsou to oni, kdo vládnou v Evropě, nejsou to oni, kdo řídí tam alespoň burzy a jistě politiku, vnitřní věci, morálku státu? Necht' si šlechtit Goldstein umírá za slovanskou ideu. Umírá, ale na hrobě jeho musí být šesticípá hvězda. Umřel opravdu za slovanskou ideu? Ale přec jen, kdyby židovská idea nebyla tak silná ve světě, snad by už i ta slovanská otázka byla dávno rozřešena ve prospěch Slovanů a ne Turků. Jsem ochoten uvěřit, že lord Beaconsfeald sám snad zapomněl na svůj původ kdysi od španělských židů (dozajista však nezapomněl); že však "řídil anglickou konzervativní politiku! za poslední rok z části z hlediska žida, o tom, po mém soudu, nelze pochybovat. To "z části" naprosto nelze nepřipustit.

Ale necht' je to všechno z mé strany bezdůvodné, lehký tón a lehká slova. Ustupuji. Ale přec jen nemohu úplně uvěřit povyku židů, že jsou tak příliš utlačováni, zmučeni a poníženi. Podle mého názoru ruský sedlák a vůbec ruský prostý člověk nese břímě snad ještě více než žid. Můj korespondent píše mi v druhém dopisu:

"Především je nezbytné poskytnout jim (židům) všechna občanská práva, (považte, že jsou dosud zbaveni toho nejzákladnějšího práva: svobodné volby bydliště, z čehož vyplývá množství strašlivých a krutých nesnází pro celou židovskou masu), jakož i všem druhým cizím národnostem v Rusku a pak teprve vyžadovat na nich plnění jejich povinností ke státu a k původnímu obyvatelstvu."

Ale považte i vy, pane korespondente, který mi sám píšete v témže dopisu, na druhé straně, že "bezpříkladně více milujete a litujete pracující masu ruského lidu než židovskou" — (což jest na žida až příliš silně řečeno) — považte jen to, že v době, kdy žid "trpěl ve svobodné volbě bydliště", tu dvacet tři milióny "ruské pracující masy" trpěly nevolnickým stavem, což už ovšem bylo poněkud těžší než "volba bydliště". A co, litovali jich tenkrát židé? Nemyslím; na západním okraji Ruska a na jihu odpovědí vám na to důkladně. Ne, oni i tenkrát stejně volali o práva, kterých neměl sám ruský lid, volali a stěžovali si, že jsou utlačováni, že jsou mučedníci, a když se jim dalo více práv, a chtělo se po nich více povinností ke státu, tu najednou začali ještě více hlasitěji křičet, že jsou více utlačováni než předtím. Jen samé výhody by chtěli, avšak povinností neuznávají žádné. Ale tu přišel osvoboditel a osvobodil domácí lid, a co bylo, kdo se první na ten lid vrhl jako na oběť, kdo hlavně využil jeho neštěstí, kdo omotal jej věčnou svou zlatou živností, kdo ihned nahradil, kde jen mohl a stačil, odstraněné statkáře s tím rozdílem, že statkáři sice silně vykořisťovali lid, ale přec jen se snažili nezničit svých sedláků, snad jen pro sebe, aby nevyčerpali pracovní síly, ale židu na vyčerpání ruské pracovní síly nic nezáleží, vezme si své a odejde. Víme, že židé, až si to přečtou, ihned spustí povyk, že to není pravda, že je to pomluva, že lžu, že proto věřím všem těm hloupostem, že

"neznám čtyřtisícileté historie" těchto čistých andělů, kteří jsou "mravně čistější nejen než všechny druhé národy, ale i než zbožňovaný mnou ruský lid" (podle slov korespondenta, viz výše). Ale dobře, připusťme tedy, ale necht', tedy necht' jsou mravně čistější než všechny národy tohoto světa a než ruský, toť se ví, zvláště, zatím právě teď jsem si přečetl v březnové knížce "Věstníku Evropy" zprávu o tom, že židé v Americe, v Jižanských státech vrhli se už celou svou masou na mnohamilionovou masu osvobozených černochů a dostali ji už do rukou po svém způsobu, známou odvěkou svou "zlatou živností", využívající nezkušenosti a neřestnosti vykořisťovaného plemene. A představte si, že když jsem si to přečetl, hned jsem si vzpomněl, že mi už před pěti lety přišlo na mysl totéž, a to, že teď jsou přec černoši osvobozeni od otrokářů a přec se nezachrání, protože na tuto čerstvou oběť se hned vrhnou židé, kterých je tak mnoho na světě. Pomyslel jsem si to a ujišťuji vás, že několikrát potom v té době připadlo mi na mysl: "ale co to, že tam není nic slyšet o židech, že se v novinách nic nepíše, vždyť ti černoši jsou pro židy poklad, cožpak jej pominou?" Nu, a dočkal jsem se, napsali o tom v novinách, přečetl jsem si to. A před deseti dny přečetl jsem si v našich novinách článek z Kovna, velice charakteristický: "Židé vrhli se tam na místní litevské obyvatelstvo tak, že je div nevyhubili vodu a jenom kněží zachránili ubohé opilé, hrozíce jim pekelnými mukami a zakládající mezi nimi abstinentské spolky." Osvícený korespondent se, pravda, velmi červená za své obyvatelstvo, které dosud věří v kněze a v pekelná muka, ale sděluje přitom, že hned za kněžími povstali osvícení místní národohospodáři a začali zakládat selské banky, právě aby zachránili lid od procentáře žida, i selské trhy, aby "ubohá pracující masa" mohla dostávat předměty denní potřeby podle skutečné ceny a ne podle té, kterou diktuje žid. Nu, co všechno jsem si tedy přečetl, a vím, že mi v mžiku zvolají, že to všechno nic nedokazuje, že je to z toho, že židé jsou sami utiskováni, sami chudí a že to všechno je jen "boj o existenci", že jen hlupák se v tom nemůže vyznat a kdyby židé nebyli sami tak chudí, nýbrž naopak kdyby zbohatli, ihned by se ukázali z té nejhumánnější stránky, takže by překvapili celý svět. Vždyť však všichni ti černoši a Litevci jsou ještě chudší než židé, ždímající z nich šťávu, a ti se přec (přečtěte si jen korespondenci) štítí takového obchodu, po kterém je tak posedlý žid; za druhé není těžké být humánní a mravní, když samotnému je tučně a vesele, ale zmiň se jen o "boji za existenci", a hned tě poženou pryč. To po mém soudu není tak docela andělský rys. A za třetí, vždyť ovšem nevykládám tyto dva články za tak kapitální a rozhodující fakta. Kdyby se začala psát historie světového plemene, hned by se mohlo najít sto tisíc takových a ještě větších faktů, takže jedno nebo dvě fakta navíc nedodají nic zvláštního, ale co je přec při tom zajímavé: zajímavé je to, že budete-li potřebovat – at' v debatě, nebo při vlastním přemýšlení – informace o židu a jeho věcech, nechoďte do čítáren, nehrabte se ve vlastních knihách nebo ve vlastních starých poznámkách, nedřete se, nehledejte, nenamáhejte se, a neodcházejte z místa, nepovstávající ze židle, vztáhněte jen ruku k jakýmkoli prvním novinám, ležící vedle vás a hledejte na druhé nebo třetí straně: určitě najdete něco o židech a určitě to, co vás zajímá, určitě to nejcharakterističtější a určitě vždy totéž – to jest, jsou to vždy tytéž "velké" činy! To přece, přiznejte sami, něco znamená, něco ukazuje, něco nám odhaluje, byť byste byli naprostí ignoranti v čtyřtisícileté historii tohoto plemene. Toť se ví, že se mi odpoví, že všichni jsou ohlušeni nenávistí, a proto že všichni lžou. Může se ovšem velmi

snadno přihodit, že všichni do jednoho lžou a jsou ohlušeni takovou nenávistí, pak se ta nenávist ale odněkud musela vzít, "vždyť něco přec znamená slovo všichni!" jak zvolal kdysi Bruno.

"Svobodná volba bydliště!" Což však ruský "původní" člověk je tak docela svobodný ve volbě bydliště? Cožpak nepokračují až dosud ještě dřívější, snad ještě od nevolnických dob zůstavši a nežádoucí nesnáze v úplné svobodě volby bydliště i pro ruského prostého člověka, na které už dávno obrací pozornost vláda? A pokud jde o židy, je všem zřejmo, že jejich práva ve volbě bydliště za posledních dvacet let se velmi rozšířila. Objevili se alespoň po Rusku v takových místech, kde dříve nebyli vidáni. Ale židé si stále stěžují na nenávist a omezování. Byť bych nebyl pevný ve znalosti židovského způsobu života, přec jen jedno vím jistě a budu se přit se všemi, a to: že v našem prostém lidu není předpojaté, apriorní, tupé, nějaké náboženské nenávisti k židu na způsob: "Jidáš zradil Krista". Uslyší-li to i od dětí nebo opilých, pak všechen lid náš dívá se na žida, opakuji, bez veškeré předpojaté nenávisti. Viděl jsem to padesát let. Přihodilo se mi dokonce žít s lidem, masou lidu, v jedněch kasárnách, spát na jedné pryčně. Bylo tam několik židů – a nikdo jimi nepohrdal, nikdo jich nevykládal, neodháněl jich. Když se modlili (a židé se modlí s povykem, oblékajíce zvláštní šaty), nikdo to neshledával podivným, nepřekážel jim a nesmál se nad nimi, což by se ostatně právě muselo očekávat od takového hrubého, dle vašich pojmů, lidu, jako je ruský; naopak dívající se na ně, říkali: "to mají takovou víru, to se tak modlí" a chodili okolo s klidem a téměř se souhlasem. Nu, a co, tito židé se v mnohém stranili Rusů, nechťeli s nimi jíst, dívali se téměř zvsoka (a kde to bylo? – ve vězení!) a vůbec vyjadřovali i štítivost k ruskému "původnímu" lidu. Totéž je i ve vojenských kasárnách a všude po celém Rusku: informujte se, zeptejte se, urážejí-li v kasárnách Hebreje jako Hebreje, jako žida, pro víru, pro obyčej? Nikde ho neurážejí a tak je to v celém lidu. Naopak, ujišťuji vás, že v kasárnách i všude ruský prostý člověk příliš vidí a chápe (a nezatajují toho ani sami židé), že žid s ním nechce jíst, štítí se ho, straní se a zahrazuje se před ním, pokud může, a co – místo toho, aby se za to urážel, ruský prostý člověk klidně a jasně říká: "to má takovou víru, že podle své víry nejí a straní se" (tj. ne proto, že je zlý) a uvědomiv si tuto nejvyšší příčinu, z celé duše jej omlouvá. A zatím mi někdy přicházela na mysl fantazie, nu, co by bylo, kdyby v Rusku nebyly tři milióny židů, ale Rusů; a židů by bylo 80 miliónů – nu, hned by se u nich změnili Rusové a jak by s nimi zacházeli? Dali by jim vyrovnat se s nimi v právech? nechali by je svobodně se modlit mezi sebou? Nezměnili by jich přímo v otroky? Ba hůře: nestáhli by z nich úplné kůži? Neutloukli by jich na prach, do úplného vyhlazení, jako to dělávali s cizími národy za starých dob a za pradávne své historie? Ne, pane, ujišťuji vás, že v ruském lidu není předpojaté nenávisti k židu, ale jest snad nesympatie k němu, zvláště v některých místech, dokonce i snad velmi silná. Ó, jinak to nejde, to existuje, ale nepochází to vůbec od toho, že je žid, nikoli z rasové, nikoli z nějaké náboženské nenávisti, nýbrž pochází to z jiných příčin, ve kterých už není vinen domácí lid, nýbrž sám žid.